

Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's  
**New Arts, Commerce and Science College, Ahmednagar**  
**(Autonomous)**

(Affiliated to Savitribai Phule Pune University, Pune)



**Choice Based Credit System (CBCS)**

**Master of Arts (M. A.)**

**Syllabus of**  
**M. A. - II Marathi**  
**(Semester – III & IV)**

**Implemented from**  
**Academic Year 2022 - 23**

**Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's**  
**New Arts, Commerce and Science College, Ahmednagar**  
**(Autonomous)**

**Board of Studies in Marathi**

Sr. No.	Name	Designation
1.	Prof. Dr. Yelwande Laxmikant Ramesh	Chairman
2.	Dr. Sayyad Maheebub Bansibhai	Member
3.	Dr. Yethekar Navnath Suryabhan	Member
4.	Dr. Bhalsing Vaishali Srikrishna	Member
5.	Prof. Dr. Malunekar Machhindra Keruji	Member
6.	Asst. Prof. Langote Nilesh Madhukar	Member
7.	Prof. Dr. Rathod Rajaram Ginyandev	Academic Council Nomine
8.	Dr. Dhembare Ganpatrao Ramdas	Academic Council Nomine
9.	Prof. Dr. Pawar Dilip Pundlik	Vice-Chancellor Nomine
10.	Dr. Sinare Popat Yadav	Alumni
11.	Mr. Lanke Sudhir Anandrao	Industry Expert

**Programme Structure and Course Titles: (All academic years)**

Sr. No.	Class	Semester	Course Code	Course Title	Credits
1.	M.A.	I	MA-MAR 111T	मराठीचे व्याकरण भाग-१ MARATHICHE VYAKARAN BHAG-1	04
2.	M.A.	I	MA-MAR 112T	मराठी साहित्याचा इतिहास (इ.स.१८१८ ते इ.स.१९२०) MARATHI SAHITYACHA EITIHAS (A.D.1818 TE A.D.1920)	04
3.	M.A.	I	MA-MAR 113T	ऐतिहासिक भाषाविज्ञान EAITIHASIK BHASHAVIDNYAN	04
4.	M.A.	I	MA-MAR 114T	ग्रामीण साहित्य GRAMIN SAHITYA	04
5.	M.A.	I	MA-MAR 114T	भाषा व्यवहार आणि भाषिक कौशल्ये भाग -१ BHASHA VYAVHAR ANI BHASHIK KAUSHALYA BHAG-1	04
6.	M.A.	I	MA-MAR 115T (GE)	निवेदन कौशल्यातील व्यवसायाच्या संधी NIVEDAN KAUSHALYATIL VYAVSAYACHYA SANDHI	02
7.	M.A.	II	MA-MAR 211T	मराठीचे व्याकरण भाग -२ MARATHICHE VYAKARAN BHAG - 2	04
8.	M.A.	II	MA-MAR 212T	मराठी साहित्याचा इतिहास (इ.स.१९२० ते इ.स.२०१०) MARATHI SAHITYACHA EAITIHAS (A.D.1920 TO A.D. 2010)	04
9.	M.A.	II	MA-MAR 213T	समाज भाषाविज्ञान SAMAJ BHASHAVIDNYAN	04
10.	M.A.	II	MA-MAR 214T	दलित साहित्य DALIT SAHITYA	04
11.	M.A.	II	MA-MAR 214T	भाषा व्यवहार आणि भाषिक कौशल्ये भाग -२ BHASHA VYAVHAR ANI BHASHIK KAUSHALYA BHAG-2	04
12.	M.A.	II	MA-MAR 215T (GE)	प्रकाशन व्यवहार आणि संपादन PRAKASHAN VYAVHAR ANI SAMPADAN	02

Sr. No.	Class	Semester	Course Code	Course Title	Credits
1.	M.A.	III	MA-MAR 311T	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये भाग-१ PRASARMADHYAMANSATHI LEKHANKOUSHALYE BHAG:-1	04
2.	M.A.	III	MA-MAR 312T	साहित्य समीक्षा SAHITY SAMIKSHA	04
3.	M.A.	III	MA-MAR 313T	नेमलेल्या मध्ययुगीन साहित्यकृतींचा अभ्यास NEMLELYA MADHYAYUGIN SAHITYAKRUTINCHA ABHYAS	04
4.	M.A.	III	MA-MAR 314T	लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य भाग – १ LOKSAHITYACHI MULTATTVE ANI MARATHI LOKSAHITYA BHAG:-1	04
5.	M.A.	III	MA-MAR 314T	लेखनविद्या आणि निबंधलेखन भाग – १ LEKHANVIDYA ANI NIBANDHALEKHAN – 1	04
6.	M.A.	III	MA-MAR 315T	संशोधनपध्दती	02
7.	M.A.	IV	MA-MAR 411T	प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये भाग – २ PRASARMADHYAMANSATHI LEKHANKOUSHALYE BHAG - 2	04
8.	M.A.	IV	MA-MAR 412T	साहित्य संशोधन SAHITYA SANSHODHAN	04
9.	M.A.	IV	MA-MAR 413T	नेमलेल्या अर्वाचीन साहित्यकृतींचा अभ्यास NEMLELYA ARVACHIN SAHITYAKRUTINCHA ABHYAS	04
10.	M.A.	IV	MA-MAR 414T	लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य भाग – २ LOKSAHITYACHI MULTATTVE ANI MARATHI LOKSAHITYA BHAG -2	04
11.	M.A.	IV	MA-MAR 414T	लेखनविद्या आणि निबंधलेखन भाग – १ LEKHANVIDYA ANI NIBANDHALEKHAN – 1	04
12.	M.A.	IV	MA-MAR 415 P	प्रकल्पलेखन	02

**Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's  
New Arts, Commerce and Science College, Ahmednagar (Autonomous)  
Syllabus of M. A. Marathi  
under  
Faculty of Arts and Humanities**

Semester -III	Paper -I
<b>Course Code:</b> MA-MAR 311T	<b>Title of the Course :-</b> प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये भाग – १
<b>Credits : 04</b>	<b>Total Lectures : 60 Hrs</b>

**Course Outcomes (COs):**

१. प्रसारमाध्यमाचे समग्र स्वरूप समजून घेता येते.
२. प्रसारमाध्यमे आणि भाषा यांच्यातील संबंधांचा अभ्यास होतो.
३. प्रसारमाध्यमांचे समाजातील महत्त्व समजून घेता येते.
४. दृकश्राव्य माध्यमांसाठी लेखनक्षमता विकसित होते.

विषयाचे नाव : प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये भाग - १ ( DSCC - 07 )

तिसरे सत्र : अभ्यासक्रम

घटक १	प्रसारमाध्यमे आणि भाषाव्यवहार	घड्याळी तास
१.१	प्रसारमाध्यमे : संकल्पना, स्वरूप आणि प्रकार	
१.२	प्रसारमाध्यमातील आशयनिर्मितीचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये आणि भाषाव्यवहार	
१.३	मुद्रित माध्यमातील लेखनबंध, आशयनिर्मितीचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये	१५
१.४	श्राव्य आणि दृकश्राव्य माध्यमातील लेखनबंध, आशयनिर्मितीचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये	
घटक २	मुद्रित माध्यमांसाठी लेखन	
२.१	मुद्रितमाध्यम : लेखनप्रकार (बातमी, अग्रलेख, संपादकीय लेख, स्तंभलेख, लेख, जाहिरात)	
२.२	लेख : स्वरूप, भाषा आणि वैशिष्ट्ये	१५
२.३	स्तंभलेख : स्वरूप, भाषा आणि वैशिष्ट्ये	
२.४	मुद्रित माध्यमांसाठी जाहिरात लेखन	
घटक ३	नभोवाणी माध्यमासाठी लेखन	
३.१	नभोवाणीवरील विविध कार्यक्रम, लेखनबंध आणि भाषाव्यवहार	
३.२	सूत्रसंचालन, उद्घोषणा, निवेदन, बातमीपत्र, विशेष कार्याक्रमांचे वृत्तांकन नभोनाट्य, श्रुतिका, रूपक, मुलाखत, चर्चात्मक कार्यक्रम, जाहिरात इ.	
३.३	अवलोकनपर लेखन : निवडणूक, साहित्यसंमेलन, विशिष्ट समस्या, सामाजिक प्रश्न, विविध घडामोडी इ.	१५
३.४	नभोवाणीसाठी जाहिरात लेखन	
घटक ४	दूरचित्रवाणी माध्यमांसाठी लेखन	
४.१	माहितीपर कार्याक्रमांसाठीचे लेखन	
४.२	संहितालेखन	१५
४.३	उद्घोषक, निवेदन यासाठीचे लेखन	
४.४	दूरचित्रवाणीसाठी जाहिरात लेखन	
	एकूण	६०

## संदर्भ ग्रंथ :

१. वृत्तपत्रविद्या, प्रसन्नकुमार अकलूजकर, श्री विद्या प्रकाशन, पुणे
२. बातमीदारी, एस. के. कुलकर्णी, पुणे विद्यार्थी गृह प्रकाशन, पुणे
३. जनसंवाद सिध्दांत आणि व्यवहार, रमा गोळवलकर-पोटदुखे, श्री मंगेश प्रकाशन, नागपूर
४. संवादविश्व, सुषमा दातार, संवादविश्व प्रकाशन, पुणे
५. वार्तासंकलन, चंद्रकांत ताम्हाणे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई
६. जाहिरातीचे जग, यशोदा भागवत, मौज प्रकाशन गृह, मुंबई
७. दूरदर्शन दशा और दिशा, सुधीर पचौरी, सूचना और प्रसारण मंत्रालय, भारत सरकार
८. आकाशवाणी, रामबिहारी विश्वकर्मा, सूचना और प्रसारण मंत्रालय, भारत सरकार
९. मास कम्युनिकेशन इन इंडिया, केवल जे. कुमार, जयको पब्लिशिंग हाऊस
१०. भारतीय रंगभूमी, आद्य रंगाचार्य, नॅशनल बुक ट्रस्ट
११. अभिनय शास्त्र, स्टानिस्लावस्की, अनुवाद – व. ह. गोळे, कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे
१२. नाटककाराची कला, जी. बी. प्रिस्ले
१३. खेळ नाटकाचा, राजीव नाईक, मौज प्रकाशन
१४. मराठी साहित्य आणि चित्रपटकथा शतकी वाटचाल, डॉ. प्रवीण महाजन, माय बुक्स पब्लिकेशन, नागपूर.
१५. मराठी नाट्यलेखन तंत्राची वाटचाल, अ.वा. कुलकर्णी, व्हीनस प्रकाशन, पुणे.
१६. संवादशास्त्र, श्रीपाद जोशी, विजय प्रकाशन, नागपूर
१७. बातमीची कार्यक्षेत्रे संपादक, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
१८. दूरदर्शनसाठी लेखन, केशव केळकर
१९. जाहिरातीचे युग, केशव केळकर

**Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's  
New Arts, Commerce and Science College, Ahmednagar (Autonomous)  
Syllabus of M. A. Marathi  
under  
Faculty of Arts and Humanities**

Semester -III	Paper –II
Course Code: MA-MAR 312 T	Title of the Course :- साहित्य समीक्षा
Credits : 04	Total Lectures : 60 Hrs

**Course Outcomes (COs):**

१. मराठी साहित्याच्या समीक्षेची संकल्पना समजते.
२. समीक्षा व्यवहारातील विविध मूल्यकल्पनांचा परिचय होतो.
३. मराठीतील साहित्य समीक्षेच्या परंपरेची ओळख होते.
४. समीक्षा करण्याची दृष्टी व क्षमता विकसित होते.



विषयाचे नाव : साहित्य समीक्षा (DSCC - 08)

तिसरे सत्र : अभ्यासक्रम

घटक १	समीक्षेची संकल्पना	घड्याळी तास
१.१	समीक्षा संकल्पना : स्वरूप, प्रयोजन आणि कार्ये	
१.२	समीक्षेची प्रक्रिया : वाचन, आस्वाद, विश्लेषण, अर्थनिर्णयन, मूल्यमापन आणि शब्दांकन	
१.३	समीक्षेचे उपयोजन : साहित्यकृतीची समीक्षा, लेखकाची समीक्षा, कालखंडाची समीक्षा, साहित्यप्रकाराची समीक्षा, साहित्यप्रवाहांची समीक्षा	१५
१.४	वाङ्मयीन मूल्ये व जीवनमूल्ये : परस्परसंबंध आणि समीक्षा	
घटक २	समीक्षा पध्दती	
२.१	आस्वादक समीक्षा	
२.२	समाजशास्त्रीय समीक्षा	
२.३	चरित्रात्मक समीक्षा	१५
२.४	ऐतिहासिक समीक्षा	
घटक ३	आधुनिक समीक्षा सिद्धांत : परिचय	
३.१	आधुनिकता व उत्तर आधुनिकता	
३.२	रूपवाद, स्त्रीवाद	
३.३	संरचनावाद, उत्तरसंरचनावाद	१५
३.४	नव इतिहासवाद, उत्तर- वसाहतवाद	
घटक ४	मराठी समीक्षेची वाटचाल	
४.१	इ.स. १८७४ ते इ.स. १९२०	
४.२	इ.स. १९२१ ते इ.स. १९४५	१५
४.३	इ.स. १९४६ ते इ.स. १९९०	
४.४	इ.स. १९९१ ते इ.स. २०१०	
	एकूण	६०

## संदर्भ ग्रंथ :

१. समीक्षेची नवी रूपे, गंगाधर पाटील
२. समीक्षामीमांसा (सिद्धांतन आणि समीक्षण), गंगाधर पाटील
३. समीक्षा - सिद्धांत, मिलिंद मालशे आणि अशोक जोशी
४. वाङ्मयीनवाद, म.सा. परिषद, प्रकाशन पुणे
५. टीकाविवेक, श्री.के. क्षीरसागर
६. साहित्यसमीक्षा : स्वरूप आणि विकास, ना. वा. गोडबोले, गं.ना. जोगळेकर
७. नवसमीक्षा काही विचारप्रवाह, संपादक गो.म. कुलकर्णी
८. आदिबंधात्मक समीक्षा, म.सु. पाटील
९. मानसशास्त्रीय समीक्षा, डॉ. अ. वा. कुलकर्णी
१०. साहित्याची निर्मितिप्रक्रिया, आनंद यादव
११. मराठी समीक्षेची वाटचाल, गो. म. कुलकर्णी
१२. साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा, वा. ल. कुलकर्णी
१३. साहित्य स्वरूप आणि समीक्षा, दि. के. बेडेकर
१४. साहित्य समाज व संस्कृती, दिगंबर पाध्ये
१५. साहित्यशास्त्र स्वरूप आणि समस्या, वसंत पाटणकर
१६. आधुनिक समीक्षा- सिद्धान्त, मिलिंद मालशे
१७. वाङ्मयीन आकलन, रा. ग. जाधव, वाङ्मयसेवा प्रकाशन, नाशिक रोड
१८. अहिराणी लोकगीते आणि लोकभाषा, म. सु. पगारे, वाक्य सेवा प्रकाशन, नाशिक रोड
१९. स्त्रीवादी समीक्षा: स्वरूप आणि उपयोजन, डॉ. अश्विनी धोंगडे
२०. जनसाहित्याच्या दिशेने, या. वा. वडस्कर
२१. तौलनिक साहित्याभ्यास मूलतत्त्वे आणि दिशा, वसंत बापट
२२. टीकाविवेक, श्री. के.क्षीरसागर
२३. टीका प्रपंच, कमलाकर दीक्षित, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
२४. प्रदक्षिणा (खंड १ व २), क्वॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे
२५. टीका आणि टीकाकार, डॉ. वा. भा. पाठक
२६. मार्क्सवादी साहित्यविचार, के. रं. शिरवाडकर
२७. साहित्य विचार, संपा. द. न. गोखले, भावे, पाध्ये
२८. वाङ्मयीनवाद संकल्पना व स्वरूप, संपा. सीताराम रायकर, आनंद यादव
२९. समीक्षेतील नव्या संकल्पना, संपा. मनोहर जाधव
३०. सामाजिक शास्त्रे आणि साहित्य, संपा.डॉ. ह. श्री. साने
३१. साहित्य आणि संस्कृती, डॉ. दु. का. संत
३२. वाङ्मयीन संज्ञा व संकल्पना कोश, संपा. वसंत डहाके व इतर
३३. कवितेची शैली, डॉ. महेंद्र कदम

**Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's  
New Arts, Commerce and Science College, Ahmednagar (Autonomous)  
Syllabus of M. A. Marathi  
under  
Faculty of Arts and Humanities**

Semester -III	Paper –III
Course Code: MA-MAR 313 T	Title of the Course :- नेमलेल्या मध्ययुगीन साहित्यकृतींचा अभ्यास

**Course Outcomes (COs) :**

१. मध्ययुगीन कालखंडातील साहित्यप्रकार, संकल्पना व स्वरूप यांचे आकलन होते .
२. साहित्यकृतींची वैशिष्ट्ये समजतात.
३. साहित्यकृतीतील वाङ् मयीन मूल्ये आणि जीवनमूल्ये यांचा परिचय होतो.
४. कालखंड आणि साहित्यकृतीच्या निर्मितीचा अनुबंध शोधता येतो.

विषयाचे नाव : नेमलेल्या मध्ययुगीन साहित्यकृतींचा अभ्यास (DSCC - 09)

तिसरे सत्र : अभ्यासक्रम

घटक	साहित्यकृती	घड्याळी तास
१	स्मृतिस्थळ	१५
२	तुकारामांचे निवडक अभंग	१५

तुकारामांचे निवडक अभंग यामध्ये खालील अभंगांचा समावेश करण्यात आला आहे.					
अ.न.	अभंग अंक	अभंग	अ.न.	अभंग अंक	अभंग
१	२	सुंदर तें ध्यान उभे विटेवरी ।	१६	२००६	माझिये जातीचें मज भेटो कोणी ।
२	४६	विष्णुमय जग वैष्णवांचा धर्मा	१७	२११४	भाग्यवंत म्हणों तयां।
३	८७	कानडीनें केला मन्हाटा भ्रतार	१८	२३०६	हें चि दान देगा देवा।
४	८८	सुख पाहता जवापाडे ।	१९	२३८०	मुंगीचिया घरा कोण जाय मूळ ।
५	२६६	कन्या सासुरासि जाये।	२०	२४८१	वृक्षवल्ली आम्हां सोयरी वनचरें।
६	२८९	न लगे चंदना सांगावा परिमळ ।	२१	२६६९	आपुले मरण पाहिले म्यां डोळां ।
७	३२०	बरे देवा कुणबी केलों ।	२२	२८२१	भेटीलागीं जीवा लागलीसे आस ।
८	३४७	जे का रंजले गांजलें।	२३	२८६४	जोडोनियां धन उत्तम वेव्हारें।
९	९२३	कोणाच्या आधारे करूं मी विचार।	२४	२८९२	मुंगी होउनि साकर खावी ।
१०	९८७	मऊ मेणाहून आम्ही विष्णुदास ।	२५	२९५०	आपुलिया बळें नाही मी बोलत
११	९३३	अणुरणीयां थोकडा ।	२६	३२५०	फोडिलें भांडारें।
१२	१३२०	नामदेवें केलें स्वप्नामाजी जागें ।	२७	३२५१	आनंदाचे डोहीं आनंदतरंगा
१३	१३३५	बरें जालें देवा निघाले दिवाळे ।	२८	३३९६	आम्हां घरीं धन शब्दचीं च रत्नें।
१४	१५९२	आपुल्या माहेरा जाईन मी आतां ।	२९	४३३२	काय बा करिशी सोवळें ओवळें।
१५	२०००	जेथे जातो तेथें तूं माझा सांगाती	३०	४४७१	आम्ही जातो आपुल्या गावां ।

अभंग अंक हे श्री तुकारामबावांच्या अभंगांची गाथा, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई,

३	दमयंती स्वयंवर - रघुनाथ पंडित	१५
४	आज्ञापत्र - रामचंद्रपंत अमात्य	१५
	एकूण	६०

## संदर्भ ग्रंथ :

१. स्मृतिस्थळ, संपा. डॉ. रमेश आवलगावकर, चंद्रकला प्रकाशन, पुणे
२. स्मृतिस्थळ, संपा. डॉ. यू. म. पठाण, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
३. दमयंती स्वयंवर, संपा. डॉ. सतीश बडवे, चिन्मय प्रकाशन, औरंगाबाद
४. दमयंती स्वयंवर, संपा. शकुंतला पुंडे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे. ५
५. मोरोपंतांची श्लोककेकावली संपा. सतीश बडवे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, अहमदनगर,
६. आज्ञापत्र, संपादक, विलास खोले, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
७. महाराष्ट्र सारस्वत, वि. ल. भावे, शं. गो. तुळपुळे
८. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड १, २, ३ महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
९. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, अ.ना. देशपांडे
१०. प्राचीन मराठी गद्य प्रेरणा आणि परंपरा, श्री. रं. कुलकर्णी
११. राजवाडे लेखसंग्रह, संपा. तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी
१२. मराठी गद्याचे पूर्वंग, संपादक भीमराव कुलकर्णी
१३. मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास अर्वाचीन कालखंड, डॉ. प्र.न. जोशी
१४. महाराष्ट्र जीवन खंड १ व २. गं. बा. सरदार
१५. महाराष्ट्राचा सांस्कृतिक इतिहास, शं. दा. पेंडसे
१६. वाङ्मयेतिहासाची संकल्पना. द. दि. पुंडे
१७. महानुभाव संशोधन खंड १. वि.भि. कोलते
१८. महानुभावीय पंथ आणि त्याचे वाङ्मय, शं.गो. तुळपुळे
१९. यादवकालीन मराठी भाषा, शं. गो. तुळपुळे
२०. संत वाक्याची सामाजिक पार्श्वभूमी, गं. बा. सरदार
२१. महानुभाव संत, वसंत स. जोशी
२२. चक्रधर चरित्र, वि.भि. कोलते
२३. प्राचीन मराठी कविता खंड १ ते ६, संपा. ज. शा. देशपांडे, कृष्णदास महानुभाव
२४. महाराष्ट्रीयाने काव्यपरीक्षण, श्री. व्यं. केतकर
२५. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड पहिला, ल.रा.पांगारकर
२६. मराठी वाङ्मयाभिरूचीचे विहंगावलोकन, रा. श्री. जोग
२७. महाराष्ट्रातील पाच संप्रदाय, पं.रा.मोकाशी
२८. पाच संतकवी, शं. गो. तुळपुळे
२९. वारकरी पंथ : उदय व विकास, भा.पं. बहिरट
३०. ज्ञानदेव आणि नामदेव. शं.दा. पेंडसे
३१. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, स.गं. मालशे
३२. पंडिती काव्य, के. ना. वाटवे, कुसुम कुलकर्णी
३३. पंडित कवी, के. ना. वाटवे
३४. मराठी आख्यान कविता: एक अभ्यास, गं.बा. ग्रामोपाध्ये

३५. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप, ह. श्री. शेणोलीकर
३६. ऐतिहासिक पोवाडे खंड - १ ते ३, य.न. केळकर
३७. तुका म्हणे, दिलीप चित्रे
३८. तुकाराम, भालचंद्र नेमाडे
३९. तुकारामदर्शन, सदानंद मोरे
४०. मध्ययुगीन साहित्याविषयी, डॉ. सतीश बडवे, मीरा बुक्स & पब्लिकेशन, औरंगाबाद,
४१. संत साहित्य समीक्षेचे बीजप्रवाह, डॉ. सतीश बडवे, गुरुकुल प्रतिष्ठान, पुणे.
४२. साहित्याची सामाजिकता, डॉ. सतीश बडवे, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर, अहमदनगर.
४३. संतसाहित्यातील सामाजिकता, डॉ. तानाजी पाटील
४४. महानुभाव आणि वारकरी साहित्य, सुग्राम पुल्ले
४५. महानुभाव आणि वारकरी साहित्याचे अंतरंग, सुग्राम पुल्ले
४६. ज्ञानदेवांचा लोकतत्त्वीय अभ्यास, डॉ. प्रमोद पडवळ, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
४७. संतसाहित्य मीमांसा, संपादक डॉ. ताहेर पठाण, डॉ. न.ब.कदम

**Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's  
New Arts, Commerce and Science College, Ahmednagar (Autonomous)  
Syllabus of M. A. Marathi  
under  
Faculty of Arts and Humanities**

Semester –III	Paper – IV
<b>Course Code:</b> <b>MA-MAR 314 T</b> <b>( A )</b>	<b>Title of the Course :-</b> <b>लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य</b> <b>भाग १</b>
<b>Credits : 04</b>	<b>Total Lectures : 60 Hrs</b>

**Course Outcomes (Cos)**

१. लोकसाहित्याच्या मूलतत्त्वांची ओळख होते.
२. लोकसाहित्याच्या अभ्यासक्षेत्राच्या व्याप्तीचे आकलन होते.
३. मराठीतील लोकसाहित्याच्या संकलन, संशोधन व मूल्यमापनास चालना मिळते.
४. लोकसाहित्यातील विविध प्रकार, स्वरूप व विशेष समजतात.

विषयाचे नाव : लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे आणि मराठी लोकसाहित्य भाग १ ( DSEC - 03)

तिसरे सत्र : अभ्यासक्रम

घटक १	लोकसाहित्य स्वरूप व व्याप्ती :	घड्याळी तास
१.१	लोकसाहित्याच्या व्याख्या, 'लोक' व 'साहित्य' या संज्ञांचे स्पष्टीकरण	
१.२	लोकसाहित्याची प्रयोजने, लोकसाहित्याच्या उत्पत्ती विषयक उपपत्ती	
१.३	लोकसाहित्याचे सामाजिक, राष्ट्रीय व सांस्कृतिक जीवनाशी असलेले अनुबंध	१५
१.४	लोकसाहित्याचे इतिहास, पुरातत्त्व, मानवंशशास्त्र, भाषाशास्त्र, मानसशास्त्र, धर्मशास्त्र, दैवतकथाशास्त्र इ. शास्त्रांशी असलेले अनुबंध	
घटक २	लोकसाहित्याचा अभ्यास	
२.१	लोकसाहित्याचे जागतिक अभ्यासक्षेत्र	
२.२	लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची भारतीय परंपरा : प्राचीन व आधुनिक	१५
२.३	मराठी लोकसाहित्याच्या अभ्यास परंपरा	
२.४	लोकसाहित्याच्या अभ्यासाचे विविध संप्रदाय व त्यांचे वेगळेपण	
घटक ३	मराठी लोकसाहित्य अभ्यासकांची परंपरा आणि विविध संस्था	
३.१	मराठी लोकसाहित्याच्या अभ्यासकांचा परिचय	
३.२	साने गुरुजी, सरोजिनी बाबर, दुर्गा भागवत	
३.३	रा. चिं. ढेरे, प्रभाकर मांडे, गं.ना. मोरजे आदी.	१५
३.४	लोकसाहित्याच्या अभ्यासात साहाय्य करणाऱ्या संस्थांचा परिचय १. महाराष्ट्र राज्य लोकसाहित्य समिती, पुणे २. लोकसाहित्य संशोधन मंडळ, औरंगाबाद	
घटक ४	लोकसाहित्य व ग्रांथिक साहित्य संबंध	
४.१	लोकसाहित्य आणि महाकाव्य यांचा अनुबंध	
४.२	लोकसाहित्य व संतकवीची कविता (अभंग, ओवी, पदे, गौळणी, आरत्या भारूडे)	१५
४.३	लोकसाहित्य व अर्वाचीन साहित्य यांचा अनुबंध	
४.४	लोकसाहित्यातील लोकतत्त्व, आदिबंध आणि लोकबंध	
	एकूण	६०



## संदर्भ ग्रंथ :

१. लोकसाहित्याचे अंतःप्रवाह, डॉ. प्रभाकर मांडे
२. लोकसाहित्याचे स्वरूप, डॉ. प्रभाकर मांडे
३. लोकसाहित्याचे लेणे, डॉ. मालती देशपांडे
४. अपौरुषेय वाङ्मय, डॉ. कमलाबाई देशपांडे
५. साहित्याचे मूळ धन, द. बा. कालेकर व वा. कृ. चोरघडे
६. लोकसाहित्याची रूपरेषा, दुर्गा भागवत
७. धर्म आणि लोकसाहित्य, दुर्गा भागवत
८. मराठीतील स्त्रीधन, डॉ. सरोजिनी बाबर
९. लोकसाहित्याचे स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र, डॉ. गं. ना. मोरजे
१०. लोकसाहित्य कलाविचार, डॉ. गं. ना. मोरजे
११. लोकसाहित्य विचार, डॉ. अनिल सहस्रबुद्धे
१२. लोकसंचित, डॉ. तारा भवाळकर
१३. लोकसाहित्य : उद्गम व विकास, डॉ. शरद व्यवहारे
१४. लोकसाहित्य : शोध व समीक्षा, डॉ. रा. चिं. ढेरे
१५. लोकबंध, डॉ. अनिल सहस्रबुद्धे
१६. संतसाहित्य आणि लोकसाहित्य, डॉ. रा. चिं. ढेरे
१७. लोकधाटी, द. ग. गोडसे
१८. लोकसाहित्य संशोधनपद्धती, डॉ. अनिल सहस्रबुद्धे
१९. लोकसाहित्यमीमांसा भाग १ व २, डॉ. विश्वनाथ शिंदे
२०. लोकसाहित्य रंग आणि रेखा, डॉ. शरद व्यवहारे
२१. लोकसाहित्य आणि इतिहास, डॉ. गं. ना. मोरजे
२२. लोकवाङ्मय स्वरूप, डॉ. शरद व्यवहारे

**Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's  
New Arts, Commerce and Science College, Ahmednagar (Autonomous)  
Syllabus of M. A. Marathi  
under  
Faculty of Arts and Humanities**

Semester –III	Paper – IV
<b>Course Code:</b> MA-MAR 314 T <b>( B )</b>	<b>Title of the Course :-</b> लेखनविद्या आणि निबंधलेखन भाग- १
<b>Credits : 04</b>	<b>Total Lectures : 60 Hrs</b>

### Course Outcomes (Cos)

१. जीवनव्यवहारामध्ये लेखनविद्येचे स्वरूप, महत्त्व, गरज व वेगळेपण समजावून घेता येते.
२. संवादाची भाषा व लेखनाची भाषा यातील साम्यभेद समजतात.
३. सामाजिक, सांस्कृतिक, शासकीय, न्यायालयीन, आर्थिक आदी क्षेत्रात मराठी भाषेचे उपयोजन समजते.
४. आधुनिक प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये समजतात.

विषयाचे नाव : लेखनविद्या आणि निबंधलेखन भाग -१ (DSEC 03)

तिसरे सत्र : अभ्यासक्रम

घटक १	भाषा : स्वरूप व कार्य	घड्याळी तास
१.१	जीनव्यवहारातील भाषेचे महत्व	
१.२	भाषेचे प्रकार, स्वरूप	१५
१.३	भाषिक संवाद : स्वरूप, उद्दिष्टे, गरज	
१.४	भाषेचे कार्य, भाषा एक सामाजिक संस्था	
घटक २	लेखनाची गरज व महत्व	
२.१	लिपीची गरज व महत्व	
२.२	बोलीभाषा व लिखितभाषा	१५
२.३	लिखित भाषेचे महत्व व व्याप्ती	
२.४	लेखन एक संवाद : व्यक्तीगत पातळीवरील, सामाजिक पातळीवरील	
घटक ३	लेखनाचे प्रकार ललित व ललितेतर लेखन	
३.१	ललित लेखन कथा, कादंबरी, नाटक, चरित्र,	
३.२	आत्मचरित्र व कविता यांचे लेखन	१५
३.३	ललितेतर लेखन शास्त्रीय लेखन, कार्यालयीन लेखन, वैचारिक लेखन	
३.४	ललितेतर लेखनाची शैलीवैशिष्ट्ये	
घटक ४	निबंधलेखन	
४.१	निबंधाचे स्वरूप, हेतू, गरज	
४.२	निबंधाचे प्रकार	१५
४.३	निबंधलेखनासाठी आवश्यक कौशल्ये	
४.४	निबंधाची शैली व भाषा	
	एकूण	६०

## संदर्भ ग्रंथ:-

१. व्यावहारिक मराठी, पुणे विद्यापीठ प्रकाशन
२. व्यावहारिक मराठी, डॉ. कल्याण काळे, डॉ. दत्तात्रय पुंडे
३. व्यावहारिक मराठी, संपादक डॉ. स्नेहल तावरे
४. व्यावहारिक मराठी, डॉ. लीला गोविलकर, डॉ. जयश्री पाटणकर
५. व्यावहारिक मराठी, डॉ. सयाजीराजे मोकाशी, प्रा. रंजना नेमाडे
६. व्यावहारिक मराठी, ल. रा. नासिराबादकर
७. व्यावहारिक मराठी विशेषांक, नवभारत, ऑ. सप्टेंबर १९८२, प्राज्ञ पाठशाळा, वाई
८. मराठी शुद्धलेखन प्रदीप, मो.रा.वाळंबे, जुनी आवृत्ती, नितीन प्रकाशन, पुणे-३०
९. मराठी शुद्धलेखन प्रदीप, मो.रा.वाळंबे, संपा. अरुण फडके, पुणे-३०
१०. मराठी लेखन मार्गदर्शिका, राज्य मराठी विकास संस्था, यास्मिन शेख
११. मराठी शब्दलेखनकोश, रामदास भटकळ, मृदुला जोशी, पॉप्युलर प्रकाशन
१२. पॉप्युलर रीतिपुस्तक, डॉ. द.न.गोखले, सोहम प्रकाशन, पुणे-३०
१३. भाषांतरमीमांसा, डॉ. द.न.गोखले, सोहम प्रकाशन, पुणे-३०
१४. भाषांतर, सदा कऱ्हाडे, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई.
१५. भाषांतर शास्त्र की कला, म. वि. फाटक, रजनी ठकार, वरदा प्रकाशन
१६. भाषांतर आणि भाषा, विलास सारंग, मौज प्रकाशन
१७. अनुवादमीमांसा, संपादक केशव तुपे, साक्षात, औरंगाबाद
१८. मराठी भाषेची संवाद कौशल्ये, य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिक; पुस्तक क्र. १ ते ८
१९. प्रसार माध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये, य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
२०. संपादन: स्वरूप व कौशल्ये (MCJ-305), य.च.म.मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
२१. प्रशासनिक मराठी भाषेचा विकास, गीता भागवत, राज्य मराठी विकास संस्था, प्रशासन, मुंबई
२२. मुद्रित शोधन, वाय.ए. धायगुडे, दि.पूना प्रेस ओनर्स असोसिएशन
२३. मराठी लेखनकोश, अरुण फडके, ढवळे प्रकाशन, मुंबई
२४. भाषांतर मीमांसा, संपा.डॉ.कल्याण काळे, डॉ. अंजली सोमण

**Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's  
New Arts, Commerce and Science College, Ahmednagar (Autonomous)  
Syllabus of M. A. Marathi  
under  
Faculty of Arts and Humanities**

<b>Semester - III</b>	<b>Paper - V</b>
<b>Course Code: MA-MAR 315 T</b>	<b>Title of the Course :- संशोधन पध्दती</b>
<b>Credits : 02</b>	<b>Total Lectures : 30 Hrs</b>

**Course Outcomes (Cos)**

१. संशोधनाचे समग्र स्वरूप समजून घेता येते.
२. साहित्य आणि संशोधन यांच्यातील संबंधांचे आकलन होते.
३. संशोधन पध्दतींचे वर्तमानातील महत्त्व समजते.

विषयाचे नाव : संशोधन पद्धती ( GE – 03(02) )

तिसरे सत्र : अभ्यासक्रम

घटक १	संशोधन पद्धती आराखडा आणि संदर्भसाधने	घड्याळी तास
१.१	संशोधन विषयाची निवड संशोधन प्रारूप आराखडा स्वरूप	
१.२	संदर्भसाधने, इंटरनेटवरील साधने	१५
घटक २	विमर्शक पद्धती, शास्त्रीय पद्धती, क्षेत्रीय, सर्वेक्षणात्मक, निष्कर्षात्मक, तुलनात्मक, अवगामी, उदगामी, ऐतिहासिक, समाजशास्त्रीय, विश्लेषणात्मक आदी पद्धती.	१५
	एकूण	30 Hrs

संदर्भ ग्रंथ :

- १ . संशोधन पद्धती प्रक्रिया आणि अंतरंग, डॉ. दु. का. संत, अनाथ विद्यार्थिगृह प्रकाशन, पुणे
- २ . संशोधन स्वरूप आणि पद्धती, डॉ. सु. रा. चुनेकर, रंगनाथ पठारे, शि.प्र.संस्था, संगमनेर
- ३ . लोकसाहित्य शोध व समीक्षा, रा. चिं. ढेरे
- ४ . संशोधन : सिद्धांत व पद्धती, सदा कऱ्हाडे
- ५ . साहित्य संशोधन वाटा आणि वळणे, डॉ. सुधाकर शेलार, अक्षरवाङ्मय प्रकाशन, पुणे.

**Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's****New Arts, Commerce and Science College, Ahmednagar (Autonomous)  
Syllabus of M. A. Marathi  
under  
Faculty of Arts and Humanities**

<b>Semester -IV</b>	<b>Paper - I</b>
<b>Course Code:</b> MA-MAR 411T	<b>Title of the Course :-</b> प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये भाग : २
<b>Credits : 04</b>	<b>Total Lectures : 60 Hrs</b>

**Course Outcomes (Cos)**

- १ . नव समाजमाध्यमांकरिता लेखन कौशल्ये आत्मसात करता येतात.
- २ . नवमाध्यमांसाठी लेखन करण्याची क्षमता विकसित होते.
- ३ . समाजमाध्यमांचे वेगळेपण, बलस्थाने समजतात.

विषयाचे नाव : प्रसारमाध्यमांसाठी लेखनकौशल्ये : भाग -२ ( DSCC - 10)

**चौथे सत्र : अभ्यासक्रम**

घटक १	माहितीपटासाठी लेखन	घड्याळी तास
१.१	माहितीपट व लघुपट : संकल्पना, निर्मिती आणि हेतू	
१.२	माहितीपट व लघुपटाचे विषय, प्रकार व स्वरूप	१५
१.३	माहितीपटासाठी संशोधन आणि प्रत्यक्ष संहितालेखन	
१.४	माहितीपटाचे परीक्षण व आस्वादपरलेखन	
घटक २	चित्रपटासाठीचे लेखन	
२.१	पटकथा संकल्पना, स्वरूप	
२.२	पटकथा रचना व लेखन कौशल्य	१५
२.३	साहित्य आणि पटकथा : परस्परसंबंध	
२.४	संवादलेखन, चित्रपट परीक्षण व आस्वादपर लेखन	
घटक ३	लिखित स्वरूपाच्या नवसमाजमाध्यमांसाठीचे लेखन	
३.१	नवसमाजमाध्यमांचे स्वरूप प्रकार, लेखनबंध लेखन व भाषा वैशिष्ट्ये ( समाजमाध्यमांचे वेगळेपण, बलस्थाने आणि प्रभाव )	
३.२	फेसबुक, ब्लॉग आणि वेबसाईटसाठीचे लेखन	१५
३.३	प्रतिक्रियात्मक व समीक्षात्मकलेखन : ट्विटर, व्हाटसअप, टेलीग्राम	
३.४	व्यावसायिक संकेतस्थळासाठी आशयलेखन	
घटक ४	दृकश्राव्य नवसमाजमाध्यमांसाठीचे लेखन	
४.१	दृकश्राव्य नवमाध्यम : परिचय व स्वरूप आणि लेखनबंध (समाजमाध्यमांचे वेगळेपण, बलस्थाने आणि प्रभाव)	
४.२	युट्यूब व्हिडीओसाठी संहितालेखन	१५
४.३	कार्पोरेट व्हिडीओसाठी लेखन (उदा. कॉलेज माहितीपट, कंपनी माहितीपट इ. )	
४.४	वेबिनार, फेसबुक, लाइव्ह, वेबसेरीज आदी तंत्र साधनांसाठी लेखन	
	एकूण	६०



## संदर्भ ग्रंथ :-

- १ . मराठी बोलपटांची सविस्तर सूची, भा. वि. धारप, चित्रशारदा महामंडळ, मुंबई.
- २ . चित्रपट संपादन स्वरूप आणि कार्य, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
- ३ . गीतयात्री, माधव मोहोळकर, मौज प्रकाशन
- ४ . सर्जनात्मक लेखन, आनंद पाटील
- ५ . मराठी लेखन मार्गदर्शिका, यास्मिन शेख
- ६ . पत्रकारितेचा स्वभाव, ल. ना. गोखले
- ७ . फीचर रायटिंग, प्रसन्नकुमार अकलूजकर
- ८ . भाषांतर मीमांसा, कल्याण काळे, अंजली सोमण
- ९ . पत्रकारिता : स्वरूप आणि चिकित्सा, महावीर जोंधळे
- १० . भारतीय रंगभूमीची परंपरा, डॉ. माया सरदेसाई
- ११ . भरतमुनीचे नाट्यशास्त्र ( अभिनयकेंद्री), डॉ. सरोज देशपांडे
- १२ . वैखरी, डॉ. अशोक केळकर
- १३ . मराठीचिथे मंदिरी, श्री. ना. चाफेकर
- १४ . मराठी चित्रपटाची पटकथा, डॉ. अनिल सपकाळ, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
- १५ . मराठी साहित्य: काही लेखनबंध, डॉ. सुधाकर शेलार, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद

**Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's  
New Arts, Commerce and Science College, Ahmednagar (Autonomous)  
Syllabus of M. A. Marathi  
under  
Faculty of Arts and Humanities**

Semester -IV	Paper –II
Course Code: MA-MAR 412 T	Title of the Course :- साहित्य संशोधन
Credits : 04	Total Lectures : 60 Hrs

**Course Outcomes (Cos)**

१. संशोधनासाठी आवश्यक गुणांची ओळख होते.
२. साहित्य संशोधनाची अभ्यासक्षेत्रे माहिती होतात.
३. आंतरविद्याशाखीय संशोधनाची समज येते.
४. संशोधन साधनांचा परिचय होतो.

विषयाचे नाव : साहित्य संशोधन ( DSCC -11)

चौथे सत्र : अभ्यासक्रम

घटक १	संशोधन: संकल्पना व स्वरूप	घड्याळी
		तास
१.१	संशोधन संकल्पना, स्वरूप, प्रेरणा, प्रयोजन, प्रकार आणि आवश्यकता	
१.२	संशोधकांच्या अंगी असणारे आवश्यक गुण	
१.३	संशोधन प्रक्रियेतील विविध टप्पे	१५
१.४	संशोधनाची साधने : संदर्भ ग्रंथ, नियतकालिके, वृत्तपत्रे, कोशवाङ्मय, सूचि वाङ्मय, हस्तलिखिते, शिलालेख, ताम्रपट इ.	
घटक २	साहित्य संशोधनाची क्षेत्रे	
२.१	साहित्यकृतीनिष्ठ संशोधन	
२.२	साहित्यप्रकारनिष्ठ संशोधन	१५
२.३	भाषिक संशोधन, संहिता संपादन व विश्लेषण	
२.४	लोकसाहित्यविषयक संशोधन, वाङ्मयेतिहासासंबंधी संशोधन	
घटक ३	साहित्य संशोधन अभ्यास विषयक दृष्टिकोन	
३.१	लेखकाचा अभ्यास	
३.२	कालखंडाचा अभ्यास	
३.३	विशिष्ट धर्मसंप्रदायाचा अभ्यास	१५
३.४	तौलनिक साहित्याभ्यास	
घटक ४	आंतर्विद्याशाखीय संशोधन	
४.१	साहित्य आणि तत्त्वज्ञान, साहित्य आणि समाजशास्त्र	
४.२	साहित्य आणि मानसशास्त्र, साहित्य आणि संस्कृती	१५
४.३	साहित्य आणि सौंदर्यशास्त्र, साहित्य आणि इतिहास	
४.४	साहित्य आणि राज्यशास्त्र, साहित्य आणि अर्थशास्त्र	
	एकूण	६०

## संदर्भ ग्रंथ :-

१. भाषा व साहित्य संशोधन खंड १, २, ३ १९८९, संपा. वसंत स.जोशी, म.ना.अदवंत, गं.ना.जोगळेकर व इतर
२. संपादक, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे.
३. शोध निबंधाची लेखनपद्धती, स.गं. मालशे, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन मुंबई.
४. मराठी साहित्य संशोधन स्वरूप आणि दिशा, शं. रा. राणे, का.स.वाणी म.प्र.अ.संस्था धुळे.
५. मराठी साहित्य संशोधन नव्या दिशा, संपादक- अविनाश आवलगावकर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
६. साहित्याचा अभ्यास- डॉ.र.बा. मंचरकर सद्भाव ग्रंथ, चं.वि. जोशी व इतर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
७. संशोधनाची क्षितिजे- वि.भि. कोलते, गौरव ग्रंथ, भा.ल. भोळे संपादक, अमेय प्रकाशन, नागपूर.
८. प्राचीन मराठी हस्तलिखिते: संशोधन आणि संपादन, श्री.रं. कुलकर्णी, का.स. वाणी व.प्र.अ.संस्था, धुळे
९. मराठी प्रबंध सूची, व.वि. कुलकर्णी, साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर,
१०. मराठी साहित्य संशोधन, म.पां. भावे, श्रीहरी भिडे, पद्माकर शिरवाडकर (संपादक), महाराष्ट्र साहित्य
११. परिषद, ठाणे.
१२. शोधविज्ञान कोश, दु. का. संत, पुणे विद्यार्थिगृह प्रकाशन, पुणे.
१३. मराठी संशोधनविद्या, डॉ. उषा देशमुख, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
१४. साहित्य शोधणी, डॉ. उषा देशमुख, नीहारा प्रकाशन, पुणे
१५. साहित्यसमीक्षा आणि पारिभाषिक संज्ञा, वसंत दावतर, म.रा.सा.सं.मंडळ, मुंबई,
१६. संशोधन पद्धती प्रक्रिया आणि अंतरंग, डॉ.दु.का.संत, अनाथ विद्यार्थिगृह प्रकाशन, पुणे
१७. संशोधन स्वरूप आणि पद्धती, संपादक: डॉ.सु.रा. चुनेकर, रंगनाथ पठारे, शि.प्र. संस्था, संगमनेर,
१८. लोकसाहित्य शोध व समीक्षा, रा. चिं. ढेरे.
१९. संशोधन: सिद्धांत व पद्धती, सदा कऱ्हाडे
२०. साहित्य संशोधन वाटा आणि वळणे, डॉ. सुधाकर शेलार, अक्षरवाङ्मय प्रकाशन, पुणे.
२१. लोकसाहित्य मीमांसा, भाग १, २, डॉ. विश्वनाथ शिंदे
२२. लोकसाहित्य स्वरूप व विवेचन, कालभूत
२३. वाङ्मयीन विद्वता, डॉ.दु.का.संत.
२४. लोकसाहित्याचे स्वरूप, डॉ. तारा भवाळकर
२५. लोकगीतांचे माझे स्मरण, डॉ. य.ग. शिंदे
२६. लोकमानसातील पारंपरिक कोळीगीते, शेट्टे, जगदीश संसारे, रामचंद्र वरड
२७. लोकसाहित्य दर्शन, (संपा.) डॉ. रमेश देवरे
२८. लोकसाहित्याच्या अभ्यास दिशा, डॉ. तारा भवाळकर
२९. लोकसाहित्यातील कुटुंब चित्रण, डॉ. लता महाजन
३०. लोकसाहित्यातील स्त्रीजीवन, डॉ. भारती रेवडकर
३१. साहित्यसंशोधन वाटा आणि वळणे डॉ. सुधाकर शेलार,
३२. संशोधनप्रदीप, डॉ. वेदश्री थिंगळे
३३. ज्ञानेश्वरी अध्याय ९. डॉ. विद्यासागर पाटंगणकर, डॉ. अशोक देशमाने
३४. साहित्य संशोधन व समीक्षा, राजेंद्र सलालकर

**Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's  
New Arts, Commerce and Science College, Ahmednagar (Autonomous)  
Syllabus of M. A. Marathi  
under  
Faculty of Arts and Humanities**

Semester -IV	Paper –III
<b>Course Code:</b> MA-MAR 413 T	<b>Title of the Course :-</b> नेमलेल्या अर्वाचीन साहित्यकृतींचा अभ्यास
<b>Credits : 04</b>	<b>Total Lectures : 60 Hrs</b>

### Course Outcomes (Cos)

१. अर्वाचीन कालखंडातील साहित्यप्रकार, संकल्पना व स्वरूप समजते.
२. अर्वाचीन साहित्यकृतींतील वाङ्मयीनमूल्ये आणि जीवनमूल्यांचे आकलन होते.
३. साहित्यकृतींची वैशिष्ट्ये जाणून घेता येतात.
४. कालखंड आणि साहित्यकृतीच्या निर्मितीचा अनुबंध शोधता येतो.

विषयाचे नाव : नेमलेल्या अर्वाचीन साहित्यकृतींचा अभ्यास (DSCC 12)

चौथे सत्र : अभ्यासक्रम

घटक	नेमलेल्या अर्वाचीन साहित्यकृतींचा अभ्यास	घड्याळी तास
१	स्त्रीपुरुष तुलना – ताराबाई शिंदे	१५
२	शेटजी प्रताप – मुकुंदराव पाटील	१५
३	वाट तुडवताना - उत्तम कांबळे	१५
४	दिवे गेलेले दिवस - रंगनाथ पठारे	१५
	एकूण	६०

## संदर्भ ग्रंथ:-

१. ताराबाई शिंदे लिखित स्त्री पुरुष तुलना, संपा. विलास खोले
२. स्त्री-पुरुष तुलना, संपा. नागनाथ कोत्तापले
३. शेटजी प्रताप, संपा. प्रा. जी.ए. उगले, दीनमित्रकार मुकुंदराव पाटील स्मारक समिती, तरवडी, ता. नेवासे जि. अ. नगर, द्वितीय आवृत्ती, २००३.
४. सत्यशोधक मुकुंदराव पाटील, एरंडे अशोक, स्फूर्ती प्रकाशन, अ. नगर, प्रथमावृत्ती, १९९६.
५. अर्वाचीन मराठीतील खंडकाव्ये ( १८५०-१९५०), तोडमल ह. कि., कॉटिनेटल, पुणे, आ. पहिली, १९६३
६. सत्यशोधक साहित्याचा इतिहास (खंड पहिला), श्रीराम गुंदेकर, मुक्तरंग प्रकाशन, लातूर, प्रथमावृत्ती, १ मे २०१०.
७. सत्यशोधक चळवळ वाटचाल आणि चिकित्सा, संभाजी खराट, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
८. सत्यशोधकीय नियतकालिके, डॉ. अरुण शिंदे, कृष्णा संशोधन व विकास अकादमी, मंगळवेढा, सोलापूर, द्वितीय आवृत्ती, २८ नोव्हेंबर २०१९.
९. माझ्या लिखाणाची गोष्ट, अनिल अवचट, समकालीन प्रकाशन
१०. समकालीन कादंबरीकार : भालचंद्र नेमाडे आणि रंगनाथ पठारे, राम वाघमारे, शब्दालय प्रकाशन
११. प्रत्यय आणि व्यत्यय एक संवाद, दिलीप पुरुषोत्तम चित्रे आणि रंगनाथ पठारे, शब्दालय प्रकाशन
१२. रंगनाथ पठारे यांच्या साहित्यातील स्त्री-दर्शन, राजेंद्र सलालकर, शब्दालय प्रकाशन
१३. तिरकसपणातील सरळता, संपा. राजन गवस, शब्दालय प्रकाशन आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ व २, डॉ. अ. ना. देशपांडे
१४. साहित्य आशय आणि आविष्कार, सतीश कामत
१५. डॉ. रंगनाथ पठारे साहित्य विशेषांक, सक्षम समीक्षा, संपा. डॉ. शैलेश त्रिभुवन, ऑक्टो- नोव्हें- डिसेंबर २०१९.
१६. निवडक उत्तम कांबळे - संपा. प्रल्हाद लुलेकर, कैलाश पब्लिकेशन, औरंगाबाद.
१७. साहित्यिक उत्तम कांबळे, डॉ. सिंधू जयवंत आवळे, निर्मिती संवाद प्रकाशन, कोल्हापूर.
१८. उत्तम कांबळे यांची आत्मकथने, संपा. डॉ. शैलेश त्रिभुवन, डायमंड पब्लिकेशन, पुणे.
१९. उत्तम कांबळे यांच्या गाजलेल्या प्रस्तावना, संपा. मिलिंद कसबे, सुगावा प्रकाशन, पुणे
२०. उत्तम कांबळे अव्यक्त माणसांच्या कथा, संपा. राजन गवस, मनोविकास प्रकाशन, पुणे.
२१. वाट तुडवतानाच्या शोधात, संपा. आशुतोष पाटील, शब्दालय प्रकाशन, 2008
२२. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ४, ५, ६, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
२३. प्रदक्षिणा खंड १ व २ (सा. वा. नाशिक), कॉन्टीनेटल प्रकाशन, पुणे
२४. मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास अर्वाचीन कालखंड, डॉ. प्र.न. जोशी
२५. अर्वाचीन मराठी गद्याची पूर्वपीठिका, गं. बा. सरदार
२६. मराठी गद्याचा इंग्रजी अवतार, द. वा. पोतदार
२७. महाराष्ट्र जीवन खंड १ व २, गं. बा. सरदार
२८. साहित्य समाज आणि संस्कृती, दिगंबर पाध्ये
२९. मराठी वाक्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी, गो. म. कुलकर्णी
३०. अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी, सदा कऱ्हाडे

३१. एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्र, य. दि. फडके
३२. विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र, य. दि. फडके
३३. मराठी साहित्य प्रेरणा आणि स्वरूप, गो. मा. पवार व म. द. हातकणंगलेकर
३४. मराठी वाङ्मयाची सद्यस्थिती, संपादक डॉ. विद्यागौरी टिळक, डॉ. द. दि. पुंडे
३५. मराठी कथा रूप आणि परिसर, म. द. हातकणंगलेकर
३६. मराठी कथा उदगम आणि विकास, इंदुमती शेवडे
३७. धार आणि काठ, नरहर कुरुंदकर
३८. टीकास्वयंवर, भालचंद्र नेमाडे
३९. खडक आणि पाणी, गंगाधर गाडगीळ
४०. आधुनिक मराठी कविता, रा. श्री. जोग
४१. कविता आणि प्रतिमा, सुधीर रसाळ ४२ मराठी कविता, वा. ल. कुलकर्णी
४२. कवितेविषयी, वसंत आबाजी डहाके
४३. मराठी नाटक आणि रंगभूमी, वि. भा. देशपांडे
४४. मराठी रंगभूमीच्या तीस रात्री खंड १, २ व ३, मकरंद साठे
४५. रंगविमर्श, नरहर कुरुंदकर
४६. शोकनाट्याचे साहित्यरूप, सदा कऱ्हाडे
४७. मराठी नाट्यकला आणि नाट्यवाङ्मय, श्री. ना. बनहट्टी
४८. नाटक एक चिंतन, वसंत कानेटकर
४९. दलित रंगभूमी, भालचंद्र फडके
५०. आधुनिक मराठी काव्य: उद्गम, विकास आणि भवितव्य, दि. के. बेडेकर
५१. मराठी कविता एक दृष्टिक्षेप, नागनाथ कोत्तापल्ले
५२. मराठी कविता १९४५ ते १९६०, रा. श्री. जोग
५३. कामगार कवितेतील सामाजिक जाणिवा, दिलीप पी. पवार
५४. कवितेचा अंतः स्वर, देवानंद सोनटक्के
५५. मराठी कादंबरीचा इतिहास, चंद्रकांत बांदिवडेकर
५६. मराठी कादंबरी पहिले शतक, कुसुमावती देशपांडे
५७. कादंबरी आणि मराठी कादंबरी, उषा हस्तक
५८. मराठी कादंबरी प्रेरणा व स्वरूप, कुसुमावती देशपांडे
५९. मराठी प्रादेशिक कादंबरी, मदन कुलकर्णी
६०. कादंबरी : स्वरूप व समीक्षा, द. भि. कुलकर्णी
६१. निवडक मराठी समीक्षा संपादक गो. मा. पवार
६२. कादंबरी: एक साहित्यप्रकार, हरिश्चंद्र थोरात
६३. मराठी कादंबरी त्रेसष्ट ते तेरा, हरिश्चंद्र थोरात
६४. साहित्यकृतीचा अभ्यास, हरिश्चंद्र थोरात
६५. आत्मचरित्र मीमांसा, आनंद यादव
६६. चरित्र आत्मचरित्र, अ.म. जोशी
६७. चरित्र आत्मचरित्र, सदा कऱ्हाडे



६८. दलितांची आत्मकथने संकल्पना व स्वरूप, डॉ. वासुदेव मुलाटे
६९. दलित आत्मचरित्रे : साहित्य आणि समाज- डॉ. रमेश धोंडगे
७०. मराठी प्रवासवर्णनाची वाटचाल, नीला पांढरे
७१. मराठीतील आत्मचरित्रपर लेखन ऊषा हस्तक
७२. मराठी वाङ्मय कोश खंड ४, संपादक, विजया राजाध्यक्ष
७३. आत्मचरित्र, मराठी विश्वकोश, खंड २
७४. विसाव्या शतकातील मराठी आत्मचरित्र, उषा हस्तक
७५. मराठीतील चरित्रात्मक कादंबरी, शिरीष लांडगे
७६. मराठी कादंबरी आशय आणि आविष्कार, दत्ता घोलप
७७. महाराष्ट्रातील विस्थापित आणि मराठी कादंबरी, संजय नगरकर
७८. एकोणिसावे शतक : सुधारणावाद व मराठी साहित्य, सुधाकर शेलार, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद
७९. मराठी साहित्य काही लेखनबंध, डॉ. सुधाकर शेलार, स्वरूपप्रकाशन, औरंगाबाद
८०. मराठी कादंबरी परंपरा चिकित्सा, राजेंद्र सलालकर
८१. मराठी ग्रामीण लेखिकांची कथा, जया कदम
८२. ग्रामीण लेखिकांचे साहित्य : स्वरूप विकास आणि दिशा जया कदम,
८३. साहित्यातील स्त्रीवाद, संपादक महादेव वाळुंज, प्रज्ञा लामतुरे
८४. ग्रामीण बोलीभाषेचे वैभव, प्रज्ञा लामतुरे
८५. मराठी साहित्याचे समकालीन संदर्भ, विनायक येवले
८६. स्त्रीभान स्त्रियांच्या साहित्याची समीक्षा, संपादक कविता घोंगडे
८७. कादंबरीनिर्मिती विशेषांक, संपादक बाळासाहेब घोंगडे

**Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's  
New Arts, Commerce and Science College, Ahmednagar (Autonomous)  
Syllabus of M. A. Marathi  
under  
Faculty of Arts and Humanities**

Semester -IV	Paper –IV
<b>Course Code:</b> <b>MA-MAR 414 T</b> <b>( A )</b>	<b>Title of the Course :-</b> <b>लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य</b> <b>भाग -२</b>
<b>Credits : 04</b>	<b>Total Lectures : 60 Hrs</b>

### Course Outcomes (Cos)

१. लोकसाहित्याचे कलात्मक सौंदर्य जाणून घेता येते.
२. लोकवाङ्मयाच्या प्रेरणा व स्वरूपाचे आकलन होते.
३. लोकसाहित्यातील सामाजिक, धार्मिक, सांस्कृतिक जाणिवांचे आकलन होते.
४. लोकसाहित्यातील कलाविष्काराचे स्वरूप जाणून घेता येते.

विषयाचे नाव : लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य भाग – २ ( DSEC - 04 )

चौथे सत्र : अभ्यासक्रम

घटक १	शाब्द आविष्कार	घड्याळी तास
१.१	लोकसाहित्यातील लोकसमजुती, रूढी-परंपरा	
१.२	विधी विधाने, मंत्र – तंत्र , लोकभ्रम	१५
१.३	सामाजिक व भाषिक संकेत	
१.४	वाक्प्रचार, म्हणी, कोडी, उखाणे इ.	
घटक २	मराठी लोकगीते व लोककथा	
२.१	मराठी लोकगीते : प्रेरणा, स्वरूप व विशेष	
२.२	लोकगीतांचे प्रकार, कथा गीते, लोकगीते व लौकिकगीते	१५
२.३	मराठी लोककथा : प्रेरणा व स्वरूप व विशेष	
२.४	लोककथांचे प्रकार, कल्पनाबंध विचार	
घटक ३	महाराष्ट्र लोकसंस्कृती उपासकाचे आविष्कार	
३.१	वासुदेव, मरीआई, कोल्हाटी, मांग गारूडी	
३.२	भुत्ये, गोंधळी, वाघे,	१५
३.३	नंदीबैलवाले, माकडवाले, दरवेशी,	
३.४	पिंगळा, चित्रकथी	
घटक ४	मराठी लोकसाहित्याचे विविध कलाविष्कार	
४.१	लोकनाट्य	
४.२	लोककला : स्वरूप, घटक, परंपरा व विशेष	१५
४.३	रंजननाट्य तमाशा	
४.४	धार्मिक उपासना नाट्ये - कीर्तन, लळीत, गोंधळ	
	एकूण	६०

## संदर्भग्रंथ :-

१. लोकनाट्य उद्गम आणि विकास, डॉ. पुरुषोत्तम कालभूत रंगबाजी रुस्तुम अचलखांब
२. लोकवाङ्मय स्वरूप, डॉ. शरद व्यवहारे
३. महाराष्ट्र राज्य लोकसाहित्य समितीची सर्व प्रकाशने
४. कूटकथेची कूळकथा, डॉ. गं.ना. मोरजे
५. प्राणी लोककथा, डॉ. ग. ना. मोरजे
६. जिप्सी लोककथा, डॉ. ग. ना. मोरजे
७. लोकसाहित्य आणि लोकसंस्कृती, डॉ. विद्या व्यवहारे
८. लोकगीताची सामाजिक पार्श्वभूमी, डॉ. विद्या व्यवहारे
९. लोकरंजनाची पारंपरिक माध्यमे, डॉ. शरद व्यवहारे
१०. मराठी लोककथागीत, डॉ. दिनकरराव कुलकर्णी
११. लोकसाहित्याचे स्वरूप, डॉ. तारा भवाळकर
१२. स्त्रीधन, डॉ. उषा रावसाहेब शिंदे
१३. लोकसाहित्य दर्शन, (संपा.) डॉ. रमेश देवरे लोकसाहित्याच्या अभ्यासदिशा डॉ. तारा भवाळकर
१४. लोकबंधात्मक चिकित्सा, डॉ. अनिल सहस्रबुद्धे
१५. लोककला, डॉ. अनिल सहस्रबुद्धे
१६. लोकसंस्कृती आणि लोकसाहित्य, डॉ. अनिल सहस्रबुद्धे
१७. म्हणी: अनुभवाच्या खाणी, डॉ. बाळासाहेब गुंजाळ
१८. ज्ञानेश्वरांचा लोकतत्त्वीय अभ्यास, डॉ. प्रमोद पडवळ
१९. शाहिरांचे शाहीर भाऊ फक्कड, प्रा. पांडुरंग ऐवळे
२०. तमाशा कला आणि जीवन, डॉ. सुनील चंदनशिवे
२१. लोकसाहित्यातील भलरी, डॉ. सुभाष शेकडे
२२. स्त्रीजीवन, डॉ. भारती रेवडकर
२३. आतमधे कीर्तन, डॉ. सुभाष शेकडे
२४. दळण दळिते दळिते, डॉ. सुभाष शेकडे
२५. सुखदुःखाचे सगे सोयरे, डॉ. सुभाष शेकडे
२६. विरंगुळ्याची गाणी, डॉ. सुभाष शेकडे
२७. सातारी बोलीचा सांस्कृतिक आविष्कार, डॉ. जया कदम

**Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's  
New Arts, Commerce and Science College, Ahmednagar (Autonomous)  
Syllabus of M. A. Marathi  
under  
Faculty of Arts and Humanities**

Semester -IV	Paper –IV
<b>Course Code:</b> MA-MAR 414 T ( B )	<b>Title of the Course :-</b> लेखनविद्या व निबंधलेखन भाग -२
<b>Credits : 04</b>	<b>Total Lectures : 60 Hrs</b>

### Course Outcomes (Cos)

१. भाषांतराचे स्वरूप, आवश्यकता आणि महत्त्व समजते.
२. विविध कार्यक्रमासाठी करावयाच्या सूत्रसंचालन व निवेदनाचे महत्त्व लक्षात येते.
३. आधुनिक काळात जनसंपर्काचे महत्त्व समजते.
४. विविध उपक्रमासाठी प्रकल्पलेखनाचे महत्त्व आणि स्वरूपाचे आकलन होते.

---

 विषयाचे नाव : लेखनविद्या व निबंधलेखन भाग -२ (DSEC – 04)

## चौथे सत्र : अभ्यासक्रम

घटक १	वृत्तपत्रीय लेखनविद्या	घड्याळी तास
१.१	बातमी संहिता लेखनकौशल्य	
१.२	बातमीलेखन कौशल्य व भाषावैशिष्ट्ये	१५
१.३	वृत्तलेखाचे लेखनकौशल्य, अग्रलेख, स्फुटलेख	
१.४	जाहिरातलेखन, जाहिरातीच्या भाषेची वैशिष्ट्ये	
घटक २	नभोवाणीसाठी संहितालेखन	
२.१	नभोवाणीसाठी बातमीलेखन कौशल्य	
२.२	नभोवाणीवरील भाषणलेखन कौशल्य	१५
२.३	नभोवाणीसाठी जाहिरातसंहितालेखन कौशल्य	
२.४	नभोवाणीवरील विविध वाहिण्यांच्या भाषेतील वेगळेपण	
घटक ३	चित्रवाणीमाध्यमासाठी लेखनविद्या	
३.१	मालिका संहिता लेखनकौशल्य	
३.२	जाहिरात संहिता लेखनकौशल्य	१५
३.३	माहितीप्रधान कार्यक्रम संहितालेखन	
३.४	लेखनविद्या कौशल्य कार्यालयीन कामकाजासाठी	
घटक ४	प्रमाणभाषेचे स्वरूप	
४.१	प्रमाणभाषेचे स्वरूप, गरज व महत्व	
४.२	परिभाषा व कार्यालयीन परिभाषा पारिभाषिक संज्ञा	१५
४.३	शासकीय परिपत्रके, पत्रे, इतिवृत्त, टिप्पणी यासाठीचे लेखनकौशल्य	
४.४	निवेदन, युनिकोड व संगणकाचा वापर	
	एकूण	६०

**संदर्भग्रंथ :-**

१. पत्रकारितेचा स्वभाव, ल. ना. गोखले
२. फीचर रायटिंग, प्रसन्नकुमार अकलूजकर
३. भाषांतर मीमांसा, कल्याण काळे, अंजली सोमण
४. पत्रकारिता : स्वरूप आणि चिकित्सा, महावीर जोंधळे
५. भारतीय रंगभूमीची परंपरा, डॉ. माया सरदेसाई
६. भरतमुनीचे नाट्यशास्त्र ( अभिनयकेंद्री), डॉ. सरोज देशपांडे
७. वैखरी, डॉ. अशोक केळकर
८. मराठीचिचे मंदिरी, श्री. ना. चाफेकर
९. व्यावहारिक मराठी, पुणे विद्यापीठ प्रकाशन
१०. व्यावहारिक मराठी, डॉ. काळे, डॉ. पुंडे
११. परिभाषाविषयक शासकीय पुस्तके (शासनव्यवहारात मराठी, पदनामकोश, आकाशवाणी, परिभाषा कोश इ.) भाषा, मातृभाषा व परिभाषा, डॉ. रा. सो. सराफ

**Ahmednagar Jilha Maratha Vidya Prasarak Samaj's  
New Arts, Commerce and Science College, Ahmednagar (Autonomous)  
Syllabus of M. A. Marathi  
under  
Faculty of Arts and Humanities**

Semester -II	Paper –V
<b>Course Code: MA-MAR 415 P</b>	<b>Title of the Course :- प्रकल्पलेखन</b>
<b>Credits : 02</b>	<b>Total Lectures : 30 Hrs</b>

### Course Outcomes (Cos)

१. संशोधन संकल्पना, स्वरूप, आवश्यकता आणि मराठीतील संशोधन प्रक्रियेचा परिचय होईल.
२. संशोधनविषयक तात्त्विक मीमांसेचे आकलन होईल.
३. विविध संशोधनपद्धतींचा व साहित्य संशोधनपद्धतींचा परिचय होईल.
४. साहित्य संशोधनासाठी आवश्यक तंत्र आणि कौशल्यांची माहिती होईल.



विषयाचे नाव : संशोधन प्रकल्प (GE- 01)

घटक १ प्रकल्पलेखन

प्रकल्पलेखनासाठी मार्गदर्शक सूचना :-

१. प्रकल्पलेखन कमीतकमी ५००० शब्दांपर्यंत ( २० पाने ) असावा.
२. प्रकल्प ए-४ आकाराच्या पानावर टंकलिखित केलेला असावा.
३. प्रकल्प सत्राच्या अखेरीस जमा करणे अनिवार्य आहे.
४. सदर संशोधन प्रकल्पाचे सादरीकरण विभागात होईल.
५. प्रकल्प लेखनाची गुणविभागणी :
  - प्रकल्प लेखन – ३० गुण,
  - प्रकल्प सादरीकरण – २० गुण

प्रकल्पलेखन विषय :-

१. वृत्तपत्रीय लेखन
२. बोली विषयक लेखन
३. पर्यावरण विषयक लेखन
४. लोकसाहित्य क्षेत्रीय संकलन
५. सामाजिक समस्यांविषयक लेखन